

Села-привиди, нові будинки «з любов'ю» та нарциси з Прудянки: сьогоднішня Дергачівської громади

Автор:

Села-привиди, нові будинки «з любов'ю» та нарциси з Прудянки: сьогоднішня Дергачівської громади

Центр Прудянки у Дергачівській громаді / Фото Слобідський край

29.03.2024 14:20

У центрі Прудянки Дергачівської громади висить жовто-блакитний плакат: «Я не здамся без бою». Тут, у розбитому селищі, розумієш, що інших варіантів немає, тільки так. Свободу та життя нам зараз доводиться відвойовувати важкою ціною. Про те, як не здаються і відновлюються Дергачі та Прудянка – читайте у нашому репортажі з громади.

Вони всі «коти-коти-коти»

Двоповерхівки на вулиці 23 Серпня у Дергачах росіяни розбили на початку війни. Пенсіонерка Людмила Коломієць живе в будинку № 15.

– Перша ракета прилетіла у дитячий майданчик, розумієте? У дитячий майданчик. А далі вони порозбивали всі наші будинки. Страшно було. Бачиш, що воно летить, і не знаєш, куди воно впаде, – розповідає пані Людмила.

Місцеві ховалися у підвалі, бувало, там перебувало до 70 людей. «Я постарішала відразу на 10 років, бо я боялася», – каже жінка. Але в підвалі вона, вчителька за фахом, намагалася якось підтримати людей – піснями, віршами. А ще вони допомагали тваринам, які страждають від війни не менше за людей.

Людмила Коломієць

жителька Дергачів

Я трошечки волонтерю – ми займаємося котами та собаками, варимо їм їжу та підгодовуємо. Як вони тікали, бідні, коли були оті страшні обстріли. Раніше була 21 кішечка, зараз – до десятка десь. Когось забрали, хтось загинув... Коли народилися кошенята, ми їх роздавали через соціальні мережі. Приходили люди, забирали. Собачки дуже постраждали: одній вушко відірвало, другій – лапку. Нам допомагала волонтерська організація, якою керує Олена Лебідь. Вона й зараз нам привозить корм у мішечках – для котиків окремо, для собачок окремо.

Коли виносить їжу, вона всіх гукає однаково: «Коти-коти-коти». Собаки теж біжать, бо розуміють, що це й про них також.

Ми спілкуємося у дворі будинку, який зараз виглядає як новенький. Хоча чому виглядає, він і є новеньким. Дев'ять відновлених двоповерхівок на вулиці 23 Серпня саме зараз здають їхнім мешканцям. [Відновлювальні роботи](#) тут почалися рік тому.

Вячеслав Задоренко

начальник Дергачівської міської військової адміністрації

Ремонт йде за рахунок коштів з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії у співфінансуванні з місцевим бюджетом. Реалізацією проєкту займається Департамент капітального будівництва ХОВА. Роботи вже на етапі завершення. Зараз місцеві жителі приймають свої будинки у підрядних організацій, які тут працюють. Якщо люди бачать якісь недоліки, вони кажуть про це, щоб будівельники все виправили. Але це можуть бути лише якісь невеликі зауваження, бо будівельники виконують свою роботу на совість.

У пошкоджених будинках замінили майже все – покрівлі, вхідні групи, відремонтували під'їзди. Утепили стіни, укріпили фундамент. Місцеві жителі з гордістю показують свої оновлені двоповерхівки із сучасно обладнаними під'їздами та дякують за те, що їм повернули житло. Мають лише одне бажання – щоб якомога швидше були облаштовані прибудинкові території біля їхніх оновлених будинків.

– У нас дах був весь побитий, вікна порозбивали майже всі. Двері позлітали з петель і теліпалися. А тепер ось тут краса, все нове. Навіть є чарівне світло: відчиняєш двері у під'їзд – і воно вмикається. А сходи, бачите, які гарні? – проводить екскурсію по своєму під'їзду Людмила Коломієць.

«Тепер стало красиво»

За таким же фінансуванням роботи з [відновлення житла](#) проводяться ще в одному районі Дергачів – у 8 будинках на вулиці Центральній. Пенсіонер Валерій Діденко живе в будинку № 7 разом зі своєю кішкою. Ми зустріли їх у дворі на прогулянці. На дитячому майданчику відпочивали декілька чоловіків. Дітей немає, але на запитання, куди вони поділися, пан Валерій посміхається.

Валерій Діденко

житель Дергачів

Люди вже почали повертатися додому, і діти є, небагато, але вони є. Бо стало трохи тихіше, хоча вночі все одно часто гримить. Війна є війна, але життя потихеньку повертається... Раніше, як тільки

Обстріл, всі біжать у підвал, а зараз туди вже не бігають.

Мешканці цих будинків ховалися від обстрілів у підвалі магазину. Ночували там, а коли окупанти припиняли гатити по місту, встигали приготувати їжу.

Квартира пана Валерія на другому поверсі, а на першому під ним обвалилася стіна. У сусідніх будинках росіяни порозбивали дахи. Пан Валерій постійно повторює, що вони вдячні всім людям, які ремонтують їм житло. А перше, що він сказав, коли показував свій будинок, було: «Дивіться, як тепер стало красиво».

Відновлене житло у Дергачах / Фото "Слобідського краю"

Діти дають стимул жити

Коли ми приїхали в один з освітніх безпечних просторів у Дергачах, там саме займалася малеча. Родина маленької Софії виїжджала з міста, повернулися минулим літом. Мама дівчинки, Вікторія, каже, що для неї життя на війні – це постійне намагання звикнути до того, що все змінилося. Дім є дім, тому повернулися, але вдома важко через певну обмеженість, пов'язану з безпековою ситуацією.

– І діти обмежені у своєму житті, і батьки. Старший син навчається онлайн у своїй школі, на футбол бігає в інший безпечний простір. А ми із Софією ходимо сюди, займаємося танцями, поки у мене є можливість її скрізь водити. Люди зараз живуть однією хвилиною. Але діти дають стимул жити – тож живемо, – каже Вікторія.

Вихователька освітнього простору Людмила Кабардіна 20 років пропрацювала у дитячому садку у Дергачах. На роботу їздила зі Слатинога. Через війну мешкає зараз у Харкові, але так само їздить

на роботу до Дергачів – тепер у освітній простір. З малюками тут займаються троє фахівців.

– Сьогодні було 10 малят. Коли спокійніше та погода краща, буває і по 15-20 дітей. Для них тут проходять спортивні заняття – основи футболу, гімнастики, шахи. Я проводжу з дітьми освітньо-навчальну діяльність – вивчаємо грамоту, вчимося правильно розмовляти, малюємо, ліпимо. Діти приходять з великим задоволенням, навіть плачуть, бо додому не хочуть іти, – розповідає пані Людмила.

Наймолодшому з вихованців – 2 роки 7 місяців, старшенькі – шестирічні. Тут же у просторі з учителями займаються школярі, але у них свій розклад.

– Звісно, дітям зараз бракує спілкування, якоїсь активності. На мою думку, ми якимось чином компенсуємо їм те, що вони б сиділи на самоті, не мали спілкування. У нас діти – це ніби як група дитячого садка, бо майже весь час приходить основний кістяк. Кожного дня, – розповідає пані Людмила.

І одразу ділиться своєю мрією: «Вірю, що буде наша Перемога, садочок знову працюватиме, і я туди повернуся».

Села-«привиди»

У селах Дергачівської громади, особливо тих, що розташовані поблизу кордону з рф, кількість населення суттєво зменшилася. Є декілька населених пунктів, де не залишилося нікого – через війну вони стали «привидами». Але в самих Дергачах жителів зараз стільки ж, скільки було до війни.

У міській військовій адміністрації розповіли, що зараз у Дергачах проживає 18 тисяч людей. Кількість населення відновилася, по-перше, за рахунок того, що безпекова ситуація стала більш-менш спокійнішою. Тож люди повертаються. Хоча останнім часом [кількість обстрілів суттєво збільшилася](#), як і по всій області, тому «більш-менш спокійніша» – для Харківщини це досить умовна характеристика.

По-друге, у Дергачах зараз мешкає багато переселенців із сіл на півночі, які сильно постраждали. Тобто на місце тих, хто виїхав в інші регіони України чи за кордон, до міста приїхали нові жителі. Деякі – з Харкова, з розбитої Північної Салтівки, багато людей із сусідніх громад, які потерпають від постійних обстрілів: Золочівської, Липецької, Вовчанської.

Відповісти на запитання, скільки житла постраждало в Дергачах та в цілому у громаді, складно. Як пояснює начальник Дергачівської міської військової адміністрації Вячеслав Задоренко, слід спочатку визначитися, що мається на увазі під словом «постраждало»?

Вячеслав Задоренко

начальник Дергачівської міської військової адміністрації

Якщо це вибите вікно, то в Дергачах це близько 50, навіть 60 відсотків. Якщо мова йде про більш суттєві руйнування, то це близько 20 відсотків. І ще ж треба враховувати, що розрахунки йдуть по одиницях будинків. Тобто приватний будинок – це одиниця, і багатоповерховий будинок – це теж одиниця, хоча там багато квартир.

Щодо ситуації по громаді, то на компенсацію за програмою «ЄВідновлення» місцеві жителі вже подали близько 2000 заявок. Але якщо брати всі пошкоджені житлові споруди, цифра збільшується втричі. Найбільш постраждали населені пункти – Прудянка та Цупівка у Прудянському старостинському окрузі, вони розбиті на 95 відсотків.

Розбита вулиця у Цупівці / Фото "Слобідського краю"

Повністю знищені через війну Дементіївка в Токарівському старостинському окрузі та Нове, Питомник у Русько-Лозівському старостинському окрузі, у цих селах тепер ніхто не живе. Вони стали безлюдними через війну. У Дементіївці двоє людей то приїжджають, то виїжджають – повертаються на літній період.

«Чоловіка поховали біля погребів»

Селище Прудянка розташоване у 13 кілометрах від кордону з РФ. Хоча тут залишаються жителі – всього у Прудянському старостинському окрузі зараз живе до 500 людей (до війни було у 6 разів більше), враження населений пункт справляє гнітюче. Але це спочатку, поки дивись на пусті вулиці, де росіяни розбили майже кожен будинок. Потім зустрічаєш поодиноких жителів і розумієш, що має на увазі староста Прудянського старостинського округу Євген М'ячиков, коли каже, що село – це люди. І живе воно, поки тут живуть люди.

Центр розбитої Прудянки / Фото "Слобідського краю"

На подвір'ї у пані Катерини з красивим прізвищем Водолага – розбитий будинок і новий модульний будиночок. Історія жінки – одна з тих, які не можна слухати без сліз. Тільки от тут, у Прудянці, такі історії – це не щось незвичне, це буденне життя.

Катерина Водолага

жителька селища Прудянка

Ми зі свекрухою виїхали до «Бермінвод», тоді багато людей вивозили із селища. В наш будинок, я так розумію, було пряме влучання. Чоловіка вбило – хлопці відкопали його отут під вікном, поховали біля погребка. Потім, уже пройшло багато часу, робили ексгумацію, перепоховали на кладовищі. Він залишився вдома, бо мама не хотіла евакуюватися: «Хто буде мою хату стерегти?». Її хата побита, але коробка стоїть. Зараз свекруха вже померла, їй 95 років було, поховали її теж у Прудянці.

Жінка показує свій розбитий будинок, який з вулиці ще нібито якось стоїть, а якщо подивитися з двору – руїни. Але біля нього у великій купі інших речей дивом збереглися скляні 3-літрові банки. Так і лежать вони біля того місця, де спочатку сусіди поховали чоловіка Катерини.

Зараз у неї є на подвір'ї встановлений новий однокімнатний модульний будинок, обладнаний всім необхідним. Отримують таке житло люди безкоштовно, але за умови, що постійно будуть в ньому

жити протягом трьох років і не мають права його продавати.

На стіні біля вхідних дверей написано: «Цей будинок подарований з любов'ю від Хізер, Арія та Одрі Моел». Питаю, чи знає вона людей, які подарували їй нове житло? «Так, – відповідає жінка, – спілкувалися, вони виходили на відеозв'язок, бачили, як ми тут живемо. І ми всі разом плакали».

«Всі плачуть»

Таких будинків у Прудянському старостинському окрузі вже майже 50. Староста Євген М'ячиков розповідає, що в них працює пілотний проект «Модульне будівництво».

– Людям, які постраждали від війни, у яких повністю знищене житло, надаються модульні будиночки. Велика подяка та шана благодійному фонду «До України з любов'ю», який цим займається. Спочатку збираються історії наших людей, які постраждали від війни, потім фонд виставляє їх на свій сайт, і звичайні американці читають ці історії та обирають, кому саме хочуть допомогти, – розповідає Євген М'ячиков.

Будівля старостату у Прудянці / Фото "Слобідського краю"

Тобто кошти на будиночки для українців надають прості американські родини. Буває, що всю суму (будиночок коштує від 30 тисяч доларів) надає одна родина, а буває, що благодійники об'єднуються. Тоді під час відеозв'язку на екрані ноутбука багато-багато віконечок, щоб усі, хто надавав кошти, побачили тих, кому допомогли.

староста Прудянського старостинського округу

Всі плачуть, я сам іноді плачу, коли проходять ці відеозустрічі. Там такі історії у родин, які нам допомагають, що не можна не плакати. Хоча я дорослий чоловік і у нас в Україні війна, ми, українці, багато чого пережили. Але те, що дізнаємося про американців, це до сліз. Одна родина збирала кошти дітям та онукам, але діти непогано влаштувалися в житті, онуки теж працюють, мають житло. Тому ці пенсіонери передали зібрані за все життя кошти на будиночок для українців. У іншій родині, у якій 6 дітей, у минулому році згоріло все майно під час пожежі в Каліфорнії. Повністю. Вони отримали страховку, частину якої передали на модульний будинок.

9 захисників у родині

На подвір'ї у Вікторії Супрун теж стоїть новий модульний будиночок – двокімнатний. Старий будинок повністю згорів, врятувати не вдалося нічого. Удвох з дочкою Поліною вони нещодавно зробили нові ворота.

– Ми ж не самі робили, наймали хлопців. Але ворота у нас дійсно самі красиві на всій вулиці, а може, і в усій Прудянці, – уточнює Вікторія.

На їхній вулиці люди зараз живуть лише декілька родин, а до війни це була чимала багатонаселена вулиця. І назва в неї для майже повністю розбитого стану дуже красномовна – Мирна.

Історію родини Вікторії можна описати декількома словами – у ній зараз захищають Україну 9 чоловіків. Один зараз у полоні, ще один – у госпіталі після поранення.

Поліна навчається онлайн у своїй школі, брала участь у олімпіаді з української мови та літератури.

– Ми на початку війни на деякий час виїжджали з Прудянки, були навіть у Польщі. Все нормально, нас ніхто не кривдив, я роботу знайшла, але не те – чужа земля, чужа країна. А коли чоловік 23 березня зателефонував і сказав, що він йде до ЗСУ, ми повернулися, – розповідає Вікторія.

Жінка показує нам свій будиночок, розповідає, що вони з дочкою хочуть там ще обладнати, а потім ми дружно повертаємо на город. Бо як би не складалася ситуація, що б не відбувалося у житті, люди, які звикли працювати на землі, саджати щось на власному городі та розводити квіти, від цього не відмовляться.

– Ось я вже дві грядочки часнику посадила, а оце клумбочки, нарциси вже повилазили. Пирій все позабивав, та нічого, ми його поборемо, – каже господиня.

Квіти зі знищеної Прудянки / Фото "Слобідського краю"

... Вночі на минулому тижні ворог вкотре обстрілював Дергачівську громаду. Одна людина отримала поранення, пошкоджена електромережа, розбиті чийсь будинки. Але зранку в Дергачах пані Людмила знову буде годувати своїх «котів-котів-котів», маленька Софія піде займатися танцями, хтось з американців прочитає про українську родину, що втратила житло, та надасть кошти на новий модульний будиночок у розбитій Прудянці чи Цупівці. А на городі у Вікторії зацвітуть нарциси.

Ми створили цей матеріал як учасник мережі «Вікно Відновлення». Все про відновлення постраждалих регіонів України дізнавайтеся на єдиній платформі recovery.win

